EVOLUȚIA STATALITĂȚII REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL SPAȚIULUI POST-SOVIETIC

THE EVOLUTION OF THE STATESHIP OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF THE POST-SOVIET SPACE

Andrea BUTNARU,
Masterandă GISCSEE,
Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați,
Coordonator științific: **Costin CROITORU**, dr., conf. univ.,
Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați

Rezumat: *Articolul analizează evoluția statalității Republicii Moldova din perspectivă istorică și instituțională, în contextul transformărilor specifice spațiului post-sovietic. Studiul evidențiază etapele de constituire a statului, continuității și discontinuității instituționale, precum și rolul dimensiunii identitare în consolidarea statalității. Prin integrarea unor contribuții teoretice și empirice relevante din literatura românească și moldovenească, cercetarea demonstrează că statalitatea Republicii Moldova este un proces evolutiv complex, caracterizat prin adaptare instituțională și reconstrucție simbolică. Rezultatele indică faptul că dezvoltarea statalității este strâns legată de moștenirea istorică și de capacitatea de transformare instituțională.*

Cuvinte-cheie: *statalitate, Republica Moldova, spațiu post-sovietic, instituții, identitate, evoluție istorică*

Abstract: *The article analyzes the evolution of the statehood of the Republic of Moldova from a historical and institutional perspective, in the context of the transformations specific to the post-Soviet space. The study highlights the stages of state formation, institutional continuity and discontinuity, as well as the role of the identity dimension in consolidating statehood. By integrating relevant theoretical and empirical contributions*

from Romanian and Moldovan literature, the research demonstrates that the statehood of the Republic of Moldova is a complex evolutionary process, characterized by institutional adaptation and symbolic reconstruction. The results indicate that the development of statehood is closely linked to historical legacy and the capacity for institutional transformation.

Keywords: *statehood, Republic of Moldova, post-Soviet space, institutions, identity, historical evolution*

Introducere. Statalitatea reprezintă un concept central în analiza organizării politice și instituționale a societăților, fiind definită ca totalitatea structurilor și mecanismelor prin care un stat își exercită suveranitatea și își asigură funcționalitatea (Bădescu, 2005).[1] În spațiul post-sovietic, acest concept capătă valențe specifice, fiind asociat proceselor de tranziție și reconstrucție instituțională.

În cazul Republicii Moldova, statalitatea s-a constituit într-un context istoric complex, marcat de discontinuități teritoriale și instituționale. După 1991, procesul de edificare a statului a presupus atât recuperarea unor tradiții istorice, cât și adaptarea la modele moderne de organizare statală.

Potrivit lui Octavian Țîcu, statalitatea moldovenească este caracterizată de „interferența dintre modele istorice diferite și construcții identitare multiple” (Țîcu, 2012).[2] În același sens, Andrei Cușco evidențiază importanța memoriei istorice în configurarea identității statale (Cușco, 2017).[3]

Metodologia cercetării. Cercetarea utilizează analiza documentară, metoda istorică și analiza comparativă. Au fost examinate lucrări academice relevante din domeniul istoriei, sociologiei și științelor politice, cu accent pe autori din România și Republica Moldova.

Abordarea metodologică vizează identificarea principalelor etape ale evoluției statalității și a caracteristicilor sale structurale, prin raportare la literatura de specialitate.

Premisele istorice ale statalității. Evoluția statalității Republicii Moldova este strâns legată de transformările istorice ale spațiului dintre Prut și Nistru. Tradiția statală medievală este frecvent invocată ca fundament simbolic al statului modern (Xenopol, 1996).[4]

Totuși, discontinuitățile istorice, generate de schimbările de suveranitate, au influențat profund dezvoltarea instituțională. În perioada modernă, administrația imperială și ulterior cea sovietică au modelat structurile administrative și juridice.

Victor Stepaniuc subliniază că „instituțiile sovietice au oferit infrastructura administrativă necesară pentru constituirea statului independent” (Stepaniuc, 2006).[5] În același timp, Charles King evidențiază că identitatea moldovenească a fost „construită și redefinită în mod continuu în context istoric” (King, 2000).[6]

De asemenea, Wim van Meurs remarcă faptul că evoluțiile istorice ale Basarabiei au fost marcate de „suprapunerea mai multor modele de organizare statală” (Van Meurs, 1996).[7]

---

[1] Bădescu, I. (2005). *Tratat de geopolitică*. Editura Mica Valahie. p. 27.
[2] Țîcu, O. (2012). *Problema basarabeană și destinul Republicii Moldova*. Editura Civitas. p. 4.
[3] Cușco, A. (2017). *A contested borderland: Competing Russian and Romanian visions of Bessarabia (1812–1871)*. Central European University Press. p. 62.
[4] Xenopol, A. D. (1996). *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. II, București: Editura Științifică, p. 214.
[5] Stepaniuc, V. (2006). „Evoluția statalității moldovenești în epoca contemporană”. *Administrarea Publică*, nr. 3, p. 50.
[6] King, C. (2000). *The Moldovans: Romania, Russia, and the Politics of Culture*. Stanford University Press. p. 35
[7] Van Meurs, W. (1996). *Chestiunea Basarabiei în istoriografia comunistă*. Chișinău: Arc. p. 118.

Instituționalizarea statului după independență. Proclamarea independenței în 1991 a reprezentat începutul procesului de edificare a cadrului instituțional al statului. Această etapă a fost caracterizată prin crearea instituțiilor fundamentale și adoptarea cadrului juridic necesar funcționării statului.

Constituția din 1994 a stabilit principiile organizării statale și a definit raporturile dintre autoritățile publice. Potrivit lui Ion Guceac, aceasta „reprezintă actul juridic fundamental care consacră identitatea constituțională a statului” (Guceac, 2015).[1]

În analiza dezvoltării instituționale, Varzari și Tăbârță evidențiază rolul funcționalității instituțiilor în consolidarea statului (Varzari & Tăbârță, 2023). [2] De asemenea, Gheorghe Cojocaru subliniază importanța continuității administrative în procesul de tranziție (Cojocaru, 2004).[3]

Dimensiunea identitară a statalității. Dimensiunea identitară constituie un element esențial al statalității, fiind legată de legitimitatea simbolică a statului. În cazul Republicii Moldova, identitatea colectivă este rezultatul unor influențe istorice și culturale diverse.

Andrei Cușco evidențiază că identitatea națională este „rezultatul unui proces de construcție socială și reinterpretare istorică” (Cușco, 2017). [4] În același sens, Sorin Alexandrescu subliniază rolul culturii în definirea identității colective (Alexandrescu, 2001).[5]

Octavian Țîcu consideră că pluralitatea identitară reflectă complexitatea evoluției istorice a societății moldovenești (Țîcu, 2012). [6] Această pluralitate contribuie la configurarea statalității prin diversitatea reprezentărilor simbolice.

Caracteristici instituționale ale statalității. Analiza statalității Republicii Moldova evidențiază o serie de trăsături instituționale specifice:

- continuitatea structurilor administrative;
- adaptarea cadrului juridic la standarde moderne;
- dezvoltarea graduală a instituțiilor;
- interdependența dintre tradiție și modernizare.

Potrivit lui Daniel Barbu, transformările instituționale din Europa de Est sunt caracterizate de „coexistența unor modele administrative diferite” (Barbu, 2007).[7]

În același timp, Igor Munteanu evidențiază importanța reformelor administrative în consolidarea statului (Munteanu, 2010).[8]

Dinamica evolutivă a statalității. Statalitatea Republicii Moldova trebuie înțeleasă ca un proces evolutiv, caracterizat prin adaptare continuă. Transformările instituționale reflectă încercările de consolidare a structurilor statului și de creștere a eficienței acestora.

---

[1] Guceac, I. (2015). *Tratat de drept constituțional* (Ed. rev. și adăug.). Tipografia Centrală. p. 73.
[2] Varzari, P., & Tăbârță, I. (2023). *Evoluția statului Republica Moldova prin prisma funcționalității elitei politice*. Chișinău. Disponibil online: https://ibn.idsi.md/sites.pdf, accesat la data de 13.04.2026
[3] Cojocaru, Gh. (2004). *Politica externă a Republicii Moldova (1991–2001)*. Editura Civitas. p. 91.
[4] Cușco, A. (2017). *A contested borderland: Competing Russian and Romanian visions of Bessarabia (1812–1871)*. Central European University Press. p. 64.
[5] Alexandrescu, S. (2001). *Identitate în ruptură: Mentalități românești postbelice*. Editura Univers. p. 52.
[6] Țîcu, O. (2012). *Problema basarabeană și destinul Republicii Moldova*. Editura Civitas. p. 6.
[7] Barbu, D. (2007). *Republica absentă: Politică și societate în România postcomunistă* (Ed. a 2-a). Editura Nemira. p. 88.
[8] Munteanu, I. (Coord.). (2010). *Politici publice în Republica Moldova*. Editura Cartier. p. 39.

Charles King subliniază că evoluția statelor post-sovietice este marcată de „procese complexe de reconstrucție instituțională” (King, 2000).[1] În același sens, Katherine Verdery evidențiază importanța contextului istoric în aceste transformări (Verdery, 1996).[2]

Astfel, statalitatea Republicii Moldova poate fi interpretată ca un proces deschis, în continuă redefinire.

Concluzii. Analiza evoluției statalității Republicii Moldova evidențiază caracterul complex și dinamic al acestui proces. Statalitatea este rezultatul interacțiunii dintre factori istorici, instituționali și identitari, fiind influențată de moștenirea trecutului și de procesele de adaptare.

Consolidarea statalității depinde de dezvoltarea instituțiilor și de întărirea coeziunii sociale. În acest sens, statalitatea trebuie înțeleasă ca un proces evolutiv, caracterizat prin continuitate și transformare.

Bibliografie:

1. Alexandrescu, S. (2001). *Identitate în ruptură: Mentalități românești postbelice*. Editura Univers.
2. Bădescu, I. (2005). *Tratat de geopolitică*. Editura Mica Valahie.
3. Barbu, D. (2007). *Republica absentă: Politică și societate în România postcomunistă* (Ed. a 2-a). Editura Nemira.
4. Cojocaru, Gh. (2004). *Politica externă a Republicii Moldova (1991–2001)*. Editura Civitas.
5. Cușco, A. (2017). *A contested borderland: Competing Russian and Romanian visions of Bessarabia (1812–1871)*. Central European University Press.
6. Guceac, I. (2015). *Tratat de drept constituțional* (Ed. rev. și adăug.). Tipografia Centrală.
7. King, C. (2000). *The Moldovans: Romania, Russia, and the Politics of Culture*. Stanford University Press.
8. Munteanu, I. (Coord.). (2010). *Politici publice în Republica Moldova*. Editura Cartier.
9. Stepaniuc, V. (2006). „Evoluția statalității moldovenești în epoca contemporană”. *Administrarea Publică*, nr. 3.
10. Țîcu, O. (2012). *Problema basarabeană și destinul Republicii Moldova*. Editura Civitas.
11. Van Meurs, W. (1996). *Chestiunea Basarabiei în istoriografia comunistă*. Chișinău: Arc.
12. Varzari, P., & Tăbârță, I. (2023). *Evoluția statului Republica Moldova prin prisma funcționalității elitei politice*. Chișinău. Disponibil online: https://ibn.idsi.md/sites.pdf
13. Verdery, K. (1996). *What Was Socialism, and What Comes Next?* Princeton University Press.
14. Xenopol, A. D. (1996). *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. II, București: Editura Științifică.

[1] King, C. (2000). *The Moldovans: Romania, Russia, and the Politics of Culture*. Stanford University Press. p. 142.
[2] Verdery, K. (1996). *What Was Socialism, and What Comes Next?* Princeton University Press. p. 203.